

Costums religiosos desapareguts

Avinyonet del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: 08792 AVINYONET DEL PENEDÈS.

Coordenades:

Latitud: 41.36104
Longitud: 1.77962
UTM Est (X): 397925
UTM Nord (Y): 4579556

Classificació

Número de fitxa 08013-93
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Costumari
Estil / època: Modern Contemporani
Estat de conservació Dolent
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública

Fitxes associades:

[Antics goigs d'Avinyonet del Penedès](#)

[Oficis desapareguts](#)

Autoria de la fitxa J.M. Huélamo - ARQUEOCIÈNCIA

Data de registre de la fitxa: dv., 15/11/2002 - 01:00

Descripció

1.EL RITUS DEL SALPÀS. Com a tot arreu, a cases i masies es feia per Setmana Santa la cerimònia del "Salpàs" o benedicció de les cases, ritus aquest que durava el temps de fer la benedicció de tot el terme. Es parava taula amb unes tovalles ben blanques la sal i el llorer, i el capellà aplicava la sal a la porta de la casa

mitjançant una canya. A la masia de Can Montergull i altres, encara es visible la creu on s'aplicava la sal a l'entrada de la casa. 2. ELS TOCS DE CAMPANES A les Gunyoles d'Avinyonet, en els enterraments, les campanes els deien: -Jau mort, mort jau... 3. RESAR EL ROSARI. 3.1. A principis del segle XX, totes les famílies resaven cada dia el rosari i s'agenollaven en recitar la Salve. 3.2. Cada cap de mes es feia una processó, tot resant el rosari, a les Tres Creus. També el dijous i divendres Sant. Sembla ser que la Confraria de Nostra Senyora del Roser de Les Gunyoles era l'encarregada d'organitzar aquest ritus. Cada any s'anaven rellevant les cases encarregades, així com també les processons de cada cap de mes, resant hi el rosari fins a les "Tres Creus" (PUIG I BOSCH, 1912). 4. L'ANGELUS. Quan treballaven al camp o a la vinya, en sentir l'Àngelus s'agenollaven tot resant l'Avemaria. 5. REPARTIMENT DE GARLANDES. Per Sant Isidre, A Les Gunyoles, els administradors recorrien el poble, casa per casa, amb una panera de garlandes beneïdes, a talls i una banya. Obsequiaven amb un tros de garlanda cada família i, amb la banya, feien una creu a la porta principal. 6. SUBHASTA DE GARLANDA. A Les Gunyoles, per la festa del Roser, organitzada cada any per una família diferent, aquesta família que tenia al seu càrrec l'organització, regalava una garlanda als administradors perquè tenien cura de passar una capta per l'església. Després, aquesta crespella, juntament amb d'altres, era subhastada a la plaça de l'església, a benefici del Sant. La crespella, o garlanda grossa, també servia per la diada del Roser (PUIG I BOSCH, 1912). 7. SUBHASTA DEL PEU DEL PORC. A Les Gunyoles, per Sant Antoni, quan les famílies ja havien matat el porc i havien fet el present al senyor rector, aquest subhastava a la plaça un peu de porc per al manteniment de la Confraria de Sant Antoni. 8. PA DE MORTS. A Les Gunyoles, i amb motiu dels funerals d'un familiar, les cases riques donaven el "pa de morts"; el repartien entre els pobres, mentre aquests resaven un parenostre pel difunt a la plaça. 9. OFERTORIS A L'ESGLÉSIA. A Les Gunyoles, als ofertoris, el poble donava preferència als amos i mestresses. 10. LA RIQUESA SOTA TÀLEM. A Les Gunyoles, les processons passaven pel davant de les cases més riques, i els seus propietaris eren els qui portaven el tàlem. 11. REPARTIMENT DE GARLANDES I BANYA. També a Les Gunyoles i pels Sants Innocents, els administradors de Sant Isidre passaven per les cases repartint trossos de garlandes o coques a "talls i una banya" i fent, de passada, una creu a la porta de les cases. 12. FER UNA CREU A TERRA. Abans d'escampar la llavor en un camp, en començar la sembra, els pagesos de les Gunyoles feien una creu a terra amb un arreu, tot resant perquè Déu multipliqués aquella sembra (any 1885). 13. COSTUMS DE FERTILITAT. Quan se celebraven unes noces, els pabordesos de Sant Isidre esperaven als nuvis a la plaça amb una faixa, un ram i la morratxa, recitant versets per a fer saltar dinerets (PUIG I BOSCH, 1912). Altre versions recollides: lligaven una cinta que travessava la plaça, i el nuvi havia de saltar-la i donar una almoïna als escolans. Altres dades: els pabordesos amb la faixa els hi barraven el pas als nuvis a la plaça. A la núvia (l'altra versió diu que a la parella) la ruixaven amb aigua d'olor, recitant a la vegada uns versets per fer-los saltar uns dinerets. També es ruixava amb l'almorratxa per la festa de Sant Pere d'Avinyó els administradors de la confraria: les dones ruixaven i els homes recollien l'almoïna amb la safata del sant.

Observacions:

(Continuació descripció) 14. CICLE FESTIU: 14.1. El dilluns de Pasqua es celebrava i es celebra encara l'aplec a l'ermita de la Mare de Déu de Llinda a Sant Sebastià dels Gorgs. A Les Gunyoles a Cal Forner es feien garlandes per Pasqua i es regalava una grossa amb fruita i ous a les Caramelles, i altra que es rifava pel ball de Pasqua. 14.2. El 6 d'agost, Sant Salvador, patró de les Gunyoles. 14.3. Santa Teresa era l'advocada contra la llagosta a Sant Pere d'Avinyó. És també la patrona "moderna" de Cantallops. 15. CARNAVAL I QUARESMA. 15.1. DILLUNS DE CARNESTOLTES. El jovent anava a ballar a un altre poble, tot el dia, i els d'aquest venien a Les Gunyoles. 15.2. DIMARTS DE CARNAVAL. Els joves passaven per les cases disfressats acompanyats de dos ninots que ballaven, el Vellot i la Vellota, les gralles feien música i els nois captaven per la festa. Després cremaven aquestes dues figures. 15.3. DIMECRES DE CENDRA. El poble assistia al "All i oli" menjant peix, i a última hora enterraven el Carnestoltes. 16. L'1 DE MAIG es feia la benedicció del terme, organitzant-s'hi una processó que arribava a la Creu d'en Llanes (PUIG I BOSCH, 1912). 17. Està documentat al segle XVI a la parròquia de Sant Pere d'Avinyó, el costum de deixar en el testament una ofrena de misses,

costum aquest que era anomenat de Sant Amador (ESCOFET, 1981).

Bibliografia

AMADES, Joan (2001) Costumari Català. El Curs de l'Any. S.Ll.: Enciclopedia Catalana. Salvat Editores. Vol. IV, 96; 160, 674. ESCOFET, Josep (1981) "Reculls per a una Història". Diversos articles publicats a la revista Arrels, núms. 61 a 67. Avinyonet del Penedès. INFORMACIÓ OBTINGUDA DE LA GENT DE LES GUNYOLES, MITJANÇANT REUNIÓ CONJUNTA A LES DEPENDÈNCIES MUNICIPALS DE LES GUNYOLES EL NOVENBRE DE 2002 Informació Oral Joan Raventós Marcè, gener 2003 PUIG I BOSCH (s.d.) Les Gunyoles. Resum d'un treball. ROVIRA I MERINO ET AL. (1999) Camins de transhumància al Penedès i al Garraf. Barcelona: Associació d'Amics dels camins ramaders. SADURNÍ I VALLÈS, Pere (2001) Folklore del Penedès. Sant Sadurní d'Anoia: Fundació Caixa Penedès. 2 vols.

